

ZADNJA IZMENA

Thomas Brussig

Junaki kot mi
(Odlomek iz romana)

Ure in ure smo posedali naokrog, molčali in zapisovali, kaj se je dogajalo. Večinoma se ni zgodilo nič. Vendar ni šlo za to. Vedel sem, da je bil to del moje preskušnje, prenašati dolgočasje. Odpovedal sem se že bil Nobelovi nagradi, da bi ubral pot zgodovinskega misijonarja; zdaj sem moral dokazati, da se lahko brez godrnjanja obvladujem v stoični

potrpežljivosti. Saj je moralo imeti neki smisel, da smo tedne in tedne čepeli pred hišo, dejavnost, ne, *nedejavnost*, pri kateri bi celo budistični menihi ponoreli. Raymund je pogosto kahal mulo, da je tako dolgočasno in nesmiselno, vendar sem imel to za inscenirano pritoževanje, ki je hotelo mojo vztrajnost uničiti. Tako brihten kot onadva sem bil zanesljivo, torej se nisem pustil provocirati in sem vestno observiral, ko sta si Raymund in Eule skočila v lase.

"Zakaj sedimo tukaj? Zakaj moramo trije ..."

"Opazovanje je pomembno. Tako obstaja na primer kriminalistično pravilo: Storilca zmeraj vleče nazaj na kraj zločina."

"In kaj potem?"

"To je znanstveno dokazano. Zato je opazovanje pomembno."

"No, zaradi mene! Ampak kje se je tukaj zgodil zločin!"

"Ali pa si predstavljaš, da imaš nekega dne možnost priti do mikrorib¹ generalnega sekretarja Nata." Eule je zastal, hitro se je popravil, "Ne, to je neumen primer," in navedel drugega, jaz pa sem napel ušesa. Eule se je zagovoril. Je pomotoma izdal mojo *pravo* nalogo? Zakaj bi sicer svojo opombo rad izbrisal? Ampak kaj je z njo mislil? Kaj so mikroribe? Zakaj ne poznam te besede? So to spet stvari, o katerih sem bil zmeraj premalo poučen? *Mikroribe*, so to morda ribe, ki so zelo majhne? Tako majhne, da jih je mogoče videti le pod mikroskopom? Potem bi bile torej *mikroribe* generalnega sekretarja Nata ... Aja! In te bi moral nekega dne, *nekoč*, dobiti? Kako si to predstavljajo? Kako naj bi ukradel ampulo z mikroribami generalnega sekretarja Nata? In kaj bi radi naši z njimi? Bi morda želeli iz dednih informacij, iz DNK, klonirati drugega generalnega sekretarja Nata? Dvojnika? Ki ga bodo poslali v Bruselj in ki bo z močjo svojega ukaza zapovedal, da mora Nato kapitulirati? Kakšna akcija presenečenja? Čez noč bi bila vsa Evropa rdeča, in Severno Ameriko bi dobili brezplačno zraven! Brez prelivanja krvi! In zato bi moral ukrasti mikroribe, brez katerih ne bi bilo

¹ Gre za besedno igro, in sicer Brussig francosko besedo *fiche*, *microfiche* (kartoteka, mikrodatoteka) "ponemči" v *Fisch* (riba), *Mikrofisch* (mikroriba) in spremeni pomen v tem smislu, da iz *datoteke*, *mikrofilma* nastane asociacija na spermije (op. prev.).

mogoče narediti sto procentnega dvojnika? Je to mogoče? Lahko to verjamem? – Seveda sem verjel, da se lahko ustvarijo umetni ljudje, če je to potrebno. Kaj ste pričakovali? Živel sem v mestu, skozi katero je bil speljan pas smrti, niti ne vzdolž reke, temveč skozi gosto naseljen center. Bi to verjel, če tega sam ne bi videl? In pod tem pasom smrti sta dan za dnem vozili, zanesljivo po voznem redu, podzemna in hitra železnica. Bi to verjel, če vlakov ne bi slišal sam (in vohal njihovega vonja). Kako temačna mora biti torej še fantazija, da bi ostala čista fantazija? In zgraditi človeka je malenkost, če oni to le hočejo. Kdor lahko skozi središče normalno funkcionirajočega mesta potegne smrtno mejo, ta zmore preprosto vse – enega samega človeka zgraditi bi moralo biti v primerjavi s tem igračkanje –, takoj ko priskrbim potrebne mikroribe. V skrivnem bunkerju čakajo na ampulo; vse drugo bo opravljeno v nekaj dneh, ne bo niti enega mrtvega, zaradi humanizma in tako naprej, in pri zmagovalni paradi na Broadwayu bom stal na častni tribuni in mahal, po meni bodo poimenovali ulice, prišel bom na naslovnice ...

Po koncu dela smo primerjali svoje zapiske. Tako smo se učili opazovanja.

Šlo je za nekega moškega, za katerega sem menil, da je na začetku štiridesetih. Bil je majhen in žilav, z lobanjo učenjaka. Njegovega imena nismo izvedeli; Eule nam je sporočil njegov psevdonim, ki se je glasil *Harpuna*. Zakaj tak grozljiv psevdonim? Smo zalezovali terorista, ki je s harpuno počel svoje hudobije? Potemtakem bi se moral današnji Mali trobentar pri žrtvovanju svojega nepomembnega življenja pustiti prebosti s harpuno? Ali ne gre to nekoliko predaleč? Ne želim se izmikati, vendar sem v tem smislu nekoliko svojeglav, in možnost, da mi v prsih tiči nabodalo, ki iz hrbtna štrli navzven, duši mojo samopožrtovalnost; moja brezpogojna vdanost ne bi bila več tako brezpogojna. Ali pa je bil Harpuna metaforičen psevdonim? Je bilo to povezano z *razrednim bojem*, ki se je še naprej zaostroval? Ali z drugimi zaostrovanji? Je bil Harpuna nekdo, ki je pomenil *konico* proti socialistični državni in socialistični ureditvi? Trn v očesu? Trn v telesu? Nisem spraševal. Saj sem vedel, kje sem. Vendar se je razkrilo tistega dne, ko smo dobili naročilo, da moramo izvleči pošto iz Harpunovega nabiralnika. Eule nam ni hotel zaupati Harpunovega pravega imena: "Bomo

videli, ali ga lahko uganete sami, hehe! Na naš humor se je treba šele privaditi, hehe!" Raymund in jaz sva šla k nabiralnikom in naletela na nekega *Freda Armbrusta*. To bi moral biti *Harpuna*. Jaz sem stražil, Raymund pa je izvlekel pošto iz nabiralnika.

"In?" je vprašal Eule, ko sva bila spet v avtu.

"Nič. Nekaj božičnih pozdravov. Eno pismo," je odvrnil Raymund.

"Pismo? Kaj je v njem?"

Odprl ga je, obrnil oči in ga po nekaj minutah pomolil k meni. "Lahko to prebereš?"

Poskusil sem.

"In?" je neučakano vprašal Eule.

"Je kaj v njem?"

"Kaj naj bi bilo v njem?"

"Kaj zanimivega. Včasih zveš, kje se lahko postaviš v vrsto za kakšne vstopnice."

"Kaj takega ni notri."

"Jaz sem bil celo pri Petru Maffayu in pri Mary & Gordy," je ponosno dejal Eule.

"Ne, o vstopnicah ni govora."

"Kljub temu fotografirati. Vse, tudi razglednice, sprednjo in zadnjo stran." Podal mi je fotografski aparat. Opravljam funkcijo. "Vse se mora enkrat opraviti." Eule je pismo stlačil nazaj v razcefrano ovojnico in Raymundu naročil, naj ga odnese nazaj. Nekaj dni pozneje smo ovrednotili kakovost posnetkov, se pogovarjali o pomanjkljivostih in fotografirali še eno poštno pošiljko za *Freda Armbrusta*. Eule je preveril čas, bili smo v limitu, in fotografije so se izkazale za uspešne. Nikdar več ni bilo treba *iti po pošto*, kot je to imenoval Eule.

Po dveh tednih opazovanja je Raymund vprašal, zakaj sploh za-
lezujemo *Harpuno*.

Eule je vzdihnil. "Poglejta na desno," je rekel. "Kje stojimo?"

"Na *Wilhelm-Pieck-Straße*."

"Res. In kaj vidimo tukaj, takoj za vogalom?"

"Otroško knjižnico."

"Res. In če pogledaš naprej, približno sto metrov pred nami, na levi strani ceste, kaj vidiš tam?"

"Stalno zastopstvo ZRN."

"Narobe. To je šele dvesto metrov naprej. Kaj pa vidiš po sto metrih?"

"Mladinski klub?"

"Točno – in kaj je na levi strani ceste?"

"???"

"No, kaj bi bilo tam?"

"Hiše?"

"Seveda! In kaj misliš, kako stare so te hiše?"

"Nove so. Največ tri štiri leta."

In zdaj pride. Še enkrat: Eulert, Martin, nadporočnik: "In čeprav storimo vse za naše ljudi – imajo otroško knjižnico, mladinski dom in nove hiše –, so med nami na žalost tudi elementi, ki so naperjeni proti naši ureditvi in naše sožitje motijo. Za te skrbimo." Raymund je spravil ljudi do govorjenja, in če mu je Eule to rekel, potem je tako tudi mislil. No, pomoč! Tako govorijo nadzorniki na paradnih igriščih; *imamo tako lepe gugalnice in tako lepo plezalno ogrodje, kjer se vsi otroci tako fino igrajo – samo Uwe je še kdaj poreden in potiska druge otroke v pesek.* Še enkrat Eule, s pogledom na nove hiše, največ tri štiri leta stare: "Zakaj takšna sodrga sploh sme živeti v tako lepih stanovanjih. Saj sploh ne vedo, kako dobro jim gre." Eule je pri teh mislih postal prav slabe volje. Niti negacija negacije ga ni mogla tolažiti. Tako hudoben je bil svet.

"In kaj je storil Harpuna?" je vprašal Raymund. "Ali morda storil?"

"Tega ne vem," je rekel Eule. "Od kod naj bi to vedel? Poleg tega je to vseeno! Saj ne gre zanj, temveč za vaju! Vidva se morata naučiti napisati observacijsko poročilo, in sicer, to bi rad tako imenoval, v *novem* jeziku. Tako dolgo bosta sedela tukaj."

"Gre pri tem le za jezik?" sem vprašal zbegano.

"No, kaj pa sicer," je odgovoril Eule.

Prvi dan najinega opazovanja, deset minut potem, ko je Eule rekel *Potem pa opazujta*, se je zgodilo: Neka ženska je prišla iz hiše. Roke so

se mi potile. Kaj naj zdaj zapišem? O čem? Neka ženska? Ženska oseba? Oseba ženskega spola? Femininum? Ženska kreatura? Žensko bitje? Neka ona? Ali vendarle ženska? Kako se napiše *Neka ženska je prišla iz hiše*, če delaš za Stasi. Je prišla iz hiše? Ali iz petnadstropne stavbe? Je zapustila opazovalni objekt? Je stopila na Wilhelm-Pieck-Straße? In čas – je pomemben? Kako natančen mora biti? Zadostuje "približno ob pol devetih", ali pa mora biti do minute natančno? Ali kaj vmesnega? Ali sploh nič? In ali moram opisati to žensko? Kako je videti? Kako je bila oblečena? Ali je delovala spočito? Da bi lahko bila ovo-lakto vegetarijanka? Ali to povsem zanemariti?

Končno sem zapisal *žen. os. stop. – cest. 8:34*

Ko bom uplenil mikroribe, ko bo svet rdeč in bom jaz slaven, bo ta vpis razstavljen v tradicionalnem kabinetu (ali v muzeju nemške zgodovine ali Muzeju Klause Uhlzscha) in pri vodenju bo veselo opozorjeno na to, da je vsak enkrat začel. Vendar, ali se vam ne zdi, da se pri *žen. os. stop. – cest. 8:34* čuti ambicioznost?

Vsak učni dan se je končal tako, da smo primerjali svoje zapiske.

"Tako, Raymund, potem nam pa preberi!" je rekel Eule.

"Sedem in petnajst: Zavzetje položaja na Wilhelm-Pieck-Str., v višini hišne številke 204."

"Klaus?"

"Sedem in petnajst: Pripravljen za opazovanje Harpune. Lokacija: parkirišče na Wilhelm-Pieck-Str. pred hišno številko 204."

"Zelo dobro! Natančno formulirano: Pripravljen za opazovanje Harpune. Raymund, tvoj ne pomeni ničesar! Kaj naj bi to bilo, zavzetje položaja? Kaj opazuješ? Sončni vzhod?"

"Harpuno."

"Zabeležiti, Raymund, zabeležiti! – Naprej."

"Ob desetih in štirideset minut: Harpuna zapušča hišo v spremstvu neke približno petintridesetletne ženske, slabotne, hahaha ..."

Po treh urah in pol opazovanja prva notica. Ves dan je čakal na to, da bi povedal ta vic. In ta amaterska analiza. Stasi to ni bila, predvsem ne prava.

"Raymund, ne smeš se tako svinjsko! – Naprej!"

"... deska, bludžins ..."

"Deska! Kaj bi rad sploh s tem, da je deska! Saj nismo na lepotnem tekmovanju! Če se ti zdi tako pomembno sporočiti tovarišem, da je oseba deska, potem ji daj psevdonim, na primer *nižina* ali *ploščata baterija*. Raymund, zadnjič: Ne smeš se tako svinjsko! Saj nismo v kabaretu! Ali pa bi rad protokoliral harpunov smetnjak? Bomo videli, kdo se bo potem smejal! Ti ne bi bil prvi, ki bi poskakoval v smetnjaku!"

Raymund je globoko zajel sapo. "Torej, ženska, petintrideset, bludžins, umbra plašč ..."

"Tvoje barve! Tvoje barve so katastrofa!"

Ne reče se *plučins*, saj nismo v Ameriki. Reče se: modre delovne hlače. Plašč ni umbra, temveč oker."

"Umbra barve je."

"Saj nismo v inštitutu za modo! Za službeno uporabo imamo katalog barv z devetintridesetimi standardnimi barvami. Tega seveda še nista mogla vedeti. *Umbra barve ni!* Ta barva se imenuje oker. Kako jo imenujeta vidva za svoje zadovoljstvo, je vajina stvar." Eule si je prižgal cigareto. "Če želita tovariše, rekel bom takole, konfrontirati s povsem utopičnimi barvami, bomo imeli le zmedo. To bi rad pojasnil s primerom, kajti enkrat sem obiskal tečaj o pogovorni psihologiji, in učili smo se, da je treba vsako stvar ponazoriti s primerom. Predstavljajta si torej, da morata opisati nogometno moštvo, na primer Bayern München, ker igrajo v evropskem pokalu proti kaki vzhodnonemški ekipi. In zato potrebujemo nasprotnikove drese. To je mogoče samo tedaj, če sta prej natančno opisala barve, kot je v katalogu. Če bi pri tem vsak navedel svojo barvo, je pri tovariših le zmeda."

"Zakaj potrebujemo drese Bayerna?" je vprašal Raymund.

"Na primer ... na primer za rezervne igralce."

"Rezervne igralce?"

"Ja, rezervne igralce. Nekoga od nas bi poslali na igrišče v dresu Bayerna, njegovi igralci ga ne prepoznajo – no ja, mogoče primer ni tako dober, vendar razumeš, kaj mislim," je popustil Eule.

"Poleg tega jih ni treba opazovati, temveč le vključiti televizor," je dejal Raymund.

"Tega ne bi priporočal," sem dejal, kajti videl sem možnost, da bi si spet nabral točke. "Znano je, da nasprotnik za dezinformacijo uporablja tudi elektronske medije, tudi našega prebivalstva."

"Vendarle ne pri barvah dresov!" je rekel Raymund.

"Paziti moramo, da nasprotnika ne bi podcenjevali," sem odvrnil in pogledal Eula, da bi lahko zaigral sodnika.

"Saj sem vendar že rekel, da ni bil posebno dober primer," je rekel Eule obupano. Eule ni bil *Wunderlich*, vendar če pripoveduje o tem *Wunderlichu*, mi bo spet vdan. *Nekateri potrebujejo dvajset let, da bi mislili tako.*

Poleg tega mi je bilo jasno, da je z mano nekdo moral imeti načrte, kajti to, kar smo počeli mi, ni moglo biti tako nesmiselno, kakor je kazalo navzven! Jezik! Rezervni igralec! Barvni katalog! Takšna smešnost bi bila nepredstavljliva! Za tem je moral tičati načrt!

Eule nama je vsak dan prebral svoj observacijski protokol, in ko je končal, nas je zmagovalno pogledal.

"Tega se ne bom nikdar naučil," je rekel Raymund.

"Samo brez strahu. Enkrat ..." je rekel Eule, in čutilo se je, kako zelo je trpel pod bremenom odgovornosti. "No, zato sta ja vidva tukaj."

Breme odgovornosti je moralo biti tisto, kar ga je pripravilo do tega, da je z nama delil zaklad svojih izkušenj; skoraj vsak večer smo morali na poti nazaj stati pred rdečim semaforom blizu Friedrichove palače in Eule je razlagajoč kazal po okolici: "Tudi tukaj smo nekoč stali," je rekel vzdihajoče. "Potem sploh nisem več hotel stran. Klozet v bližini, na drugi strani ceste stojnica s klobasami, in kjer so danes pasaže, je bilo veliko parkirišče. Avto smo lahko postavili tako, da ni bilo treba stegovati glave. Mislim, da bosta prednost takšnega parkirišča znala ceniti, ko bosta najprej nekaj tednov observirala ..."

"Saj sva že," sem rekel.

"Potem pač nekaj mesecev," je odvrnil Eule zehajoč. "Ali let."

Nikdar nisem ležal na Friedrichstraße in posiljeval prezračevalnih rešetk. To ne, vendar sem na Chausseestraße, podaljšku Friedrichstraße, v številnih hladnih zimskih nočeh čakal na priložnost za fuk, Raymund mi je rekel, *Moraš se postaviti tja*, in on to seveda mora vedeti, poleg tega

je imel za to razloge, ki so bili tako jasni kot razlogi za njegov trik z nočnimi vožnjami: tudi taksisti počenjajo to, in če se kdo spozna v mestu, potem so to taksisti. Kako to naredijo taksisti? Prežijo v svojem taksiju pred lokalom "Altberliner Ballhaus" ali pred "Klärchens Ballhaus", in ko se lokal zapre in kakšna ženska stopi v taksi, je težava navadno to, da je ostala praznih rok in da so njeni čari minili in da v življenju ni tako kot v kakšnem pogrošnem romanu – zatorej potrebuje tolažnika, osvajalca, torera. To sem razumel. Kako, da se tega nisem mogel spomniti sam?

Izbral sem si "Altberliner Ballhaus", dvoriščni etablisma na Chausseestraße, in cele noči sem stal pred njim in čakal in zmrzoval in poslušal tisto sfukano glasbo iz šupe in s plesišča in se razrajcal ob misli, da je dvorana polna gonečih se žensk, medtem ko je štiri metre pod mano vozila podzemna železnica, polna zahodnjakinj. Kje drugje v vzhodnem bloku obstaja takšen kraj! Bil sem na najbolj vroči in najbolj nori točki, v *centru naslade* držav Varšavskega pakta. Šele devetnajst in že tako pokvarjen!

Cele noči sem zmrzujoč čakal na svoj fuk, v nekaj sekundah sem se moral odločiti (torej situacija kot ustvarjena za to, da bi se čutil preobremenjenega ali – besede ne izdajte mojemu mrtvem očetu – da bi *odpovedal*). Ko so se odprla dvoriščna vrata, je začel teči čas, in priložnost je bila zamujena, ko je kandidatka stopila v taksi. Pol minute, ko sem se hkrati spomnil vseh razlogov, da tega ne bi storil: *Žareč fant z naslovnice, kako globoko si padel, da se ponoči ob dveh klatiš po nekem zakotnem dvorišču, le z enim ciljem, prestreči kako žensko, ne glede na starostno stopnjo in težo in jo pokavsati, ob tem še brez dovoljenja za fukanje, propadla kariera, nič ne bo s tajno nalogo, in poglej jo, tako suha, kot je, prav gotovo ima aids, in potem še gleda tako prestrašeno, ko jo ogovoriš, kliče na pomoč in aretirali te bodo, in pomisli, kako je bilo zadnjič, ko si se zadnjič plazil okrog kareja, in sploh, kaj bi k temu rekli tvoji starši, če bi vedeli, da njihov sin lahkomiselnost zanemarja vse nasvete, in od kod naj bi vedel, da je tu zares zabavišče in nobena atrapa kot na primer prodaja časopisov po pošti, obračunski oddelek, ali pa USIMEX, zunanja trgovina d. o. o. ...*

In ko je taksist vžgal motor in se odpeljal s svojim plenom, sem si očitil druge stvari: *Ti idiot, zakaj stojiš tukaj in krokaš celo noč, saj nisi prišel zato, da bi gledal, kako taksisti vozijo proč, bodi moški in ukrepaj in se poserji na aids, saj si v žep vtaknil tri kondome, in poserji se na strah pred Greifswalderstraße, tvoja zaporna svetovalka je bila zelo prikupna, in novi triper bo prinesel veselje ob snidenju, in poserji se na zlom kariere, glas fukača bo olajšal ministru odločitev naščuvati te na tajnice nasprotnika, in poserji se na vse, kar ti preprečuje, da bi to storil, proti strahu pred vožnjo z avtomobilom pomaga le vožnja z avtomobilom, in kaj sploh hočeš, stojiš v centru naslade Rdečega sveta, na Raymundovo priporočilo.*

Lahko bi bila katera koli – le da bi šla sama čez dvorišče. To je bil edini kriterij! Če je pa kakšna šla sama čez dvorišče, potem je skeptik v meni držal monolog, in ko je bila proč – vendar, zakaj bi se ponavljal. Večina žensk je bila, če niso čez dvorišče šle kot "Hhuhuuuh!" kričeča skupinica, v spremstvu moških, ki so vseskoz zbijali tako bedaste šale, da je celo neudeležencem (na primer meni) postalo slabo. Tako sem čakal na svojo priložnost in se počutil kot kronist medčloveške mizerije.

Zgodilo se je ob polni luni; nič ne olepšujem. S kislim obrazom se je opotekala čez dvorišče. Bila je majhna in debelušna, kot da bi bila narejena iz različnih vrst klobas – zato se je v moj spomin takoj zapisala kot "klobasasta ženska". Njene starosti raje nisem ugibal, bil sem devetnajst, ona pa ... Ne! Ne! Nočem si tega predstavljati! Še danes roteče upam, da njen štirideseti rojstni dan ni bil že veliko let nazaj ...

Šel sem proti njej. "No, zakaj pa tako sama?" sem vprašal. Odgovoril sem si lahko sam: *Ker sem frustrirana, ločena, dolgočasna pisarniška trapa, ki sedi vsak večer do konca programa pred televizijo in žre preveč sladkarij.* Vame je uprla svoj žalostni pogled, preveč pijana, da bi lahko odgovorila. Položil sem roko na njen špeh. "Tja ..." sem rekel in jo pogledal. Bila je njena zadnja priložnost, da bi zakričala "Na pomoč!" ali kaj podobnega, vendar mi je hrepeneče pogledala v oči in srečna mežikala. Preden se je začelo poljubljanje in druge ostudnosti, sem se lotil abšlepanja, se pravi, vlačil sem jo z dvorišča. Oprijela se me je s svojimi klobasastimi rokami,

se opotekala ob meni in me ponosno gledala. Kot da bi bil njen rešitelj. Trenutek kakor v kakšnem filmu o katastrofah.

S tramvajem sva se peljala v najino ljubezensko gnezdece; ko sva čakala nanj, sem moral reči mucimuci in pustiti, da me je poljubljala. Se je hotela ljubimkati? "Tramvaj prihaja," je zašepetala z glasom, ki bi ga lahko predelal v čajno klobaso.

No ja, sem pomislil, če lahko z njo, potem lahko z vsako. Fukati z Martino je bil pravi užitek, ampak kako bi lahko svojim nadrejenim zagotovil, da lahko z *vsako* nasprotnikovo tajnico? S klobasasto gospo kot mejo nagnusnosti; vse drugo bi bilo bagateliziranje nasprotnika. *If you can make it there, you can make it everywhere.*

Po dvajsetih minutah vožnje s tramvajem sva izstopila, na Bornholmer Straße. Spet se me je oklenila in nakazovala smer, tako da je svojo težo premikala na eno, potem pa spet na drugo stran, kot kak prazen sod, ki se na palubi valja sem ter tja.

Stanovala je v prvem nadstropju. Na vratih je bil izrezljan napis *Očisti krače*. Hipoma sem se zavedel daljnosežnosti svojega početja. Kavsalski bom nekoga, ki si na vrata pribije napis *očisti krače*? Področje mojega rdečega mila bo obdala pizda neke povsem tuje, pijane in še enkrat toliko stare obiskovalke šupe za kavsanje? Moj bog, in potem asociacije, ki se pojavijo lastniku štirih knjižničnih izkaznic: *Očistiti krače* se pri nekaterih literatih imenuje tudi *Podrgniti čevlje*; podrgnil naj bi torej svoje čevlje, sicer pa: Kdo je pred mano sploh že stopil čez ta prag, potem ko si je podrgnil čevlje? In zakaj naj bi mislil, da je bil vzrok drgnjenja njegovih čevljev drugačen, kakor je bil moj ... Kdaj je bilo to? Prav gotovo ne dolgo tega, kajti zakaj bi se trudila in na vrata zabijala napis *Očistiti krače*, če ne sprejema pogosto obiskov?

Kakor koli že, nekaj minut pozneje sem sedel na njeni zofi in svoj obraz sem ji bil zaril v ramena, kajti tam sem se počutil varnega pred njenimi poljubi. Poleg tega so moje roke šlatale naokrog, jaz pa sem mislil na vrste

klobas: safalado, pivsko klobaso, žolco – ves sortiment. Povlekel sem za pentljo na njeni bluzi. Odpela mi je hlače in se začela smejati.

"Kako je ta majhen," je dejala in se smehljala. Nerodno, nerodno.

"Moraš kaj narediti z njim," sem pohotno sopihal. "Potem bo večji." Pogledala me je in se smejala.

"No daj, napravi kaj," sem ji stokal v uho in previdno tipal naokoli, v upanju, da bom naletel na erotično cono, ona pa se je le hihitala. Brkljal sem po njenem modrčku in ga odpnel, čofotal po njeni joški – žolci – in pričakoval, da mi bo vstal. Iz tega ni bilo nič. Moji intimni refleksi niso bili več taki kot nekoč. "No daj," sem sopihal in si še zmeraj prizadeval za vročičen paritveni ton. "Zagrabi ga že."

Sedela je in se pustila šlatati za joške, trenutek pozneje pa je rekla: "Ah, pusti me."

"Zakaj?" sem vprašal. "Napravi preprosto kaj. Daj že!"

Vendar je kljubovalno rekla "Ne!" Naj bi to pomenilo, da so bili vsi poljubčki, ki sem jih tako potrpežljivo prenašal, zaman? Potem bi se spolno zlorabil, ne da bi pri tem sam zlorabljal? To ni fer! Poleg tega je bila pijana, in alkohol sprošča zavore. To je znanstveno dokazano! V številnih eksperimentih! In jaz, sem v nešteti zimskih nočeh zastonj zmrzoval? Jaz, zgodovinski misijonar, ki si prizadeva za svojo spolno izpopolnitev, se bom ja lahko preskusil na človeškem materialu iz neke šupe za kavsanje! Ostala je brez tipa, nihče je ni odšlepal, le jaz! Rekel sem mucimuci in v uho bi ji zašušljaj celo ljubezensko pesem (in trdil, naj bi bila za njo) – torej romantika je v redu, ampak fukanju se ne bo mogla izogniti (in tudi jaz ne). Polotila se me je panika. "Ob tem je danes polna luna! To je ... tudi ... znanstveno dokazano!" Kaj je z mano, sem zgrožen pomislil. Kričim nesmiselne stavke! To se mi še ni primerilo! Je to ljubezen?

Še zmeraj se je oblačila. V tem sem se pa vrgel nanjo.

"Pusti me!" je vreščala. "Pusti me zdaj!"

Zvalila sva se na tla, in morda je bilo zato, ker sem ves čas mislil na rokoborbo ali na dejavnost, ki je tako naporna kot pretovarjanje svinjskih polovic – ampak hipoma mi je vstal. Verjetno bi ji lahko do sodnega dne otipaval joške, ne da bi kaj napredoval.

"No!" sem rekel, vstal in ji pokazal svojo erekcijo. "Okej?"

"Izgini!" je rekla.

Kaj? Ta stara očisti-kračce-klobasasta baba, ki je v lokalu Altberliner Ballhaus ostala praznih rok, želi celo v stanju sprostitev zavor od alkohola mene, mladega, pohotnega mladodane Nobelovega nagrajenca, fanta z naslovne strani in s pripravljeno erekcijo, potisniti z roba postelje?

"Hej!" sem zaklical. "Lahko začneva!"

Pogledala je mojega tiča in se mu smejala. Spet sem se vrgel nanjo, branila se je in brcala z nogami. To me je napravilo še bolj divjega in upal sem le, da ji ne bo spet prišlo na misel, da bi svoj jezik potisnila v moja usta.

"Ne!" je lovila sapo. "Nočem! Pusti me!"

Nedrček sem ji snel do polovice in se matral z njenim krilom. Tako kot je brcala, bi porabil še precej časa z njim. In potem bi prišle na vrsto spodnje hlačke. Medtem ko sem premišljeval o penzumu, ki me je še čakal, me je znenada prešinila misel: Kaj sploh počneva? Kaj počnem jaz? Ravno kar sem pri tem, da bi žensko proti njeni volji prisilil k spolnemu odnosu! Rekla je *Ne!* Rekla je *Jaz nočem!* Kako to imenuje državno tožilstvo? Posilstvo! Pri tem sem, da bi posilil žensko! Jaz, posiljevalec! Moj fotorobot bi bil v vseh časopisih in pri soočenju na policiji bi s prstom pokazala name in zaklicala: "Ta je bil!" Vsi policisti z revirja bi sem prišli s pretvezo, da bi vrgli pogled na devetnajstletnega posiljevalca štirinštiridesetletne klobasne ženske. Psihologi bi se pulili za to, da bi promovirali z mojim primerom. In moji starši! Kaj bi mislili o meni? – Misel na moje starše me je pripravila do tega, da sem posilstvo ustavil. Kakšen dobro vzgojen otrok sem bil! "Mama, oči, prejšnji teden sem bil ravno sredi posiljevanja, ko se mi je posvetilo, kako zelo to obsojata, in sem posilstvo takoj ustavil." Kateri starši ne bi bili ponosni na sina, kakršen sem jaz?

Pograbil sem svoje stvari, zbežal bosih nog in se zunaj pred vrati oblekel. Ne spoznam se na juristične finese, vendar mislim, da bi me državni tožilec lahko v imenu ljudstva obremenil kvečjemu *poskusa* posilstva. Nisem se ločil od nobene mojih petdesetih milijonov mikrorib! Mi bodo starši dali novo možnost? Mi bodo vsaj od časa do časa v zapor poslali kakšen paketek? Bodo brali moja obupana pisma? Mama, tvoj sin je zagotovo zunaj smrtne nevarnosti, če se s poljubljanjem ne prenaša aids! Očka, tvojemu sinu se ni treba bati tožbe zaradi očetovstva!

Mr. Kitzelstein, stal sem na stopnišču in se poskušal obleči, tič mi je stal in rebeliral, po tednih in tednih čakanja v mrzlih zimskih nočeh je hotel končno priti na svoj račun, in nekako ga je bilo mogoče razumeti; tak tič je vendarle tudi samo človek. Jaz imam po zaslugi svojih štirih knjižničnih izkaznic nadarjenost, da me v takšnih trenutkih zasujejo velike pesnitve človeštva, na primer Odiseja, kjer junak pri Sirenah prav tako ni smel, ker bi ženske pomenile njegovo pogubo. Stvar se je, kot je znano, končala tako, da mu ni preostalo nič drugega, kot obupajoče drgnjenje ob jambor, na katerega je bil privezan. Drgniti se ob jambor ...

Zdrvel sem po stopnicah navzgor, čisto navzgor, podstrešje je bilo zaklenjeno, zatorej sem obstal na najvišjem stopniščnem podestu in si ga – *flogflogflog* – vrgel na roko. Mama, očka, prosim! *Preden me zmerjata, pomislita, da onaniram le zato, da ne bi posiljeval!*

Kapljice, velike kot grozdje, so letele po stopnišču in nepozabno mehko padale na stopnice. Naravni prizor kot sončni zahod. Prve mikroribe, ki sem jih svojeručno spravil na dan. Trenutno me je spet grizla slaba vest: zaradi teh nekaj kapljic bi moral zgubiti glavo? Če bo klobasasta baba poklicala policijo; *neznan moški me je napadel v mojem stanovanju, zgrabite ga, še zmeraj je v hiši* – izgubljen bi bil! Približno sto policistov me aretira, zaradi poskusa posilstva in ekshibicionizma, preberejo mi moje pravice in me zaprejo s tetovirancem v eno celico! Moje dvojno življenje bi prišlo na dan: podnevi neoporečen meščan in zvest Stasi in ponoči *outlow*, skrunilec žensk in popackovalec stopnic! Zavarovanje sledi spraska s stopnišča na milijone dokazov, in ko se bo izvedenčev pogled spet obrnil od mikroskopa, bo prizadeto izgovoril strašen stavek: *Iz tega bi lahko enkrat nastal človek*. Človek – kako ponosno to zveni! Človek bi lahko nastal iz tega, sladek otročiček, "naš mali ljubljencek", ki se veseli regratove lučce in počne vse mogoče vesele stvari in ki bi ga radi nenehno fotografirali – vendar ne, *moji geni zaposlujejo sodišča*.

Storilca zmeraj vleče na kraj njegovih zločinov ... Prisluhnil sem globoko vase: Vleče? In zares – vleklo me je nazaj na kraj mojega zločina! Na najvišji stopniščni podest! In ko sem že bil tam – kako naj rečem: Spet sem ga potegnil ven! Zakaj sploh? Kaj naj bi rekel sodniškemu psihologu?

Kaj svojemu sodniku, svoji materi, svojemu ministru? Mr. Kitzenstein, to so bila zelo konkretna vprašanja, ki so se mi porajala, ko sem si kdo-ve-kolikič poliral trobento. In moj strah! Morda je klobasasta ženska napisala ovadbo proti neznani osebi! Morda sem bil policijsko iskan posiljevalec, nevaren seksualni storilec, za katerega nihče ne ve – in jaz kot najslabše obveščen človek še najmanj – kaj bo storil kot naslednje! Morda je tiralica visela v vseh policijskih postajah, morda je bila hiša že tedne observirana, morda je bila že obkoljena! Ne vprašajte me, zakaj sem se vrnil na kraj zločina – od kod naj to vem? Prvič, to je znanstveno dokazano, in drugič, bil sem na poti v seksualno storilstvo, k temu pa nepreračunljiva dejanja preprosto sodijo! Vendar me je bilo kljub vsemu strah, strah, da bi me odkrili, in ta strah me je motil, to je proceduro drkanja le podaljševalo, zatorej se je verjetnost, da me bodo zalotili, še povečevala, to pa je spet povečevalo moj strah in zmanjševalo mojo koncentracijo ... Čudil sem se, da sem sploh končal – vendar prisegam, zmeraj bi lahko končal s strelom na stopnišče. Kot onanist sem bil tako vztrajen kot kot zajček pri DURACEL reklami: vsak drug onanist bi bil že zdavnaj končal, le jaz sem neutrudno bobnal ("DURACEL z bronastim glavačem".) V svojem strahu, da bi me odkrili in zaprli, sem si že izmišljal stavke, s katerimi bi se svojemu ministru izjasnil, ko me bo poklical v svojo pisarno in pokazal naslove zahodnih gazet in me pošteno zgrajal. Res je, da sem, medtem ko sem si ga metal na roko, mislil na ministra Mielkeja, že veliko prej, preden je s svojim "Vse vas ljubim!" storil nekaj, kar bi ga lahko naredilo za objekt poželenja. No, poželenje to ni bilo, vendar ne morem tajiti: Minister Mielke je bil objekt mojih drkalnih fantazij!

Tovariš minister – flogflogflog –, dovolite, da – flogflogflog – bila je tako rekoč moja proletarska obveza – flogflogflog –, ker mi je moj predstojnik nakazal – flogflogflog –, da bom morda – flogflogflog – mikroribe generalnega sekretarja Nata – flogflogflog –, in v akciji približno predstavo o potrebnem času za to – flogflogflog –, morda ga moram omamiti in skriti pod zofo – flogflogflog –, in če imam premalo časa – flogflogflog –, potem vendarle moram –, hočem reči, vsak prijem mora sedeti – flogflogflog –, in pri tem sem, če razumete, tovariš minister – flogflogflog –, tako rekoč v samoposkusu svoje mikroribe spravil na dan – flogflogflog –, in,

gotovo, tovariš minister, zakaj jaz – flogflogflog – zakaj sem to počel ravno na stopnišču – flogflogflog –, to je bilo zato, ker sem to počel prvič tam – flogflogflog –, ko sem domala, vendar zares le domala – flogflogflog – postal posiljevalec – flogflogflog –, ustavil sem se, ko sem se – flogflogflog – zavedel konsekvenc, na primer – flogflogflog – da bi me bilo skoraj mogoče izsiljevati – flogflogflog –, nasprotnika podcenjevati – flogflogflog –, tožba za ugotovitev očetovstva – flogflogflog – to bi naši skupni stvari naredilo škodo, ki bi jo bilo treba preprečiti – flogflogflog –, in poleg tega nisem imel dovoljenja za kavsanje – flogflogflog – torej, kot rečeno, posilstvo se ni zgodilo – flogflogflog – državno tožilstvo me lahko obtoži le zaradi poskusa posilstva – flogflogflog –, če je zločin – flogflogflog –, potem me vleče – flogflogflog – po nekem kriminalističnem pravilu zmeraj na kraj mojega zločina – flogflogflog – če se ne bi vrnil zaradi drkanja – flogflogflog –, bi svoje šolanje in inštruktorje razvrednotil – flogflogflog –, ker so me učili nesmiselne stvari – flogflogflog –, in to, kar so se tisoči sodelavcev učili leta in leta, bi v hipu izgubilo veljavo – flogflogflog – takšno slabitev kakovosti izobraževanja je bilo treba preprečiti – flogflogflog –, zato sem se zmeraj znova vračal na kraj svojega zločina – flogflogflog – kriminalistično pravilo ni spodbito – flogflogflog – moje špricanje je bilo zakonito – flogflogflog – in poudarja pravilnost našega nauka – flogflogflog – marksizem je vseмогоčen – flogflogflog –, ker je resničen, flogflogflog – tovariš minister, vidite, da nisem odvraten prasec – flogflogflog –, temveč drkam za našo skupno zadevo – flogflogflog – za socializem – flogflogflog – in humanistično tradicijo – flogflogflog – pomislimo le na Odiseja – flogflogflog – drkal sem, da bi bil pripravljen za krajo mikrorib – flogflogflog – in da bi ubranil veljavnost kriminalističnih pravil – flogflogflog – moje onaniranje je bilo čisti patriotizem – flogflogflog – drkal nisem za osebni užitek – flogflogflog – in kljub vsemu sem to počel v prostem času – flogflogflog – in brezplačno – flogflogflog – bilo je, kot je Subbotnik – flogflogflog – tovariš minister, dovolite mi, da ...

In potem mi je končno prišlo.

Prevedel in opombo napisal **Slavo Šerc**

Thomas Brussig se je rodil leta 1965 v Berlinu. Odraščal je v vzhodnem delu mesta in se po maturi preživljal kot prenašalec pohištva, muzejski vratar in hotelski receptor. Po padcu berlinskega zidu je vpisal študij sociologije in dramaturgije. Leta 1991 je pod psevdonimom Cordt Berneburger izšel njegov romaneskni prvenec *Wasserfarben* (*Vodene barvice*, Berlin, Aufbau Verlag).

Helden wie wir (Junaki kot mi, Volk & Welt, Berlin 1995, 8. natis 1996) je roman, poln duhovitih domislic, (samo)ironije, črnega humorja in sarkazma, ki ponekod prehaja že kar v grotesknost. V sedmih poglavjih protagonist Klaus Uhltsch pripoveduje (oziroma piše) na prošnjo Mr. Kitzelsteina, urednika pri New York Timesu, zgodbo svojega življenja, ki bi ostala povsem nepomembna in banalna, ko se ne bi bila 9. novembra 1989 zgodila ta stvar z berlinskim zidom. Prvoosebni pripovedovalec nas potem vodi v obdobje odraščanja in dogodivščin pri Mladih raziskovalcih narave, prvih spolnih izkušnj, ki se končajo v osrednjem inštitutu za boj proti spolnim boleznim, ter seveda njegove dejavnosti pri Stasi. Pri tem smo priča protagonistovemu razvoju od "majhnega lulčka" (oziroma majhnega trobentarja) do rušilca zidu. Ker vsaka resnica tiči v detajlu, se v knjigi srečamo z nizom realnosti bivše NDR, po načelu *pars pro toto*, seveda. Brussig se je torej zelo suvereno lotil sodobne teme, združevanja obeh Nemčij, s katero na ozadju političnih in zgodovinskih dogodkov pripoveduje o generaciji, ki išče svoje mesto v družbi, ob tem je pa zelo skeptična do svetovnozgodovinskih eksperimentov.